

Vergaderjaar 2011–2012

28 286

Dierenwelzijn

G

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 24 januari 2012

De leden van de vaste commissies voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport¹ en voor Economische Zaken, Landbouw en Innovatie² hebben kennisgenomen van de brief van 22 september 2011, waarin de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, mede namens de staatssecretaris van EL&I, reageert op een brief van de toenmalige vaste commissies voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport/Jeugd en Gezin en voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 31 mei 2011 (28 286, F). Naar aanleiding daarvan hebben zij de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport op 19 oktober 2011 een brief gestuurd.

De minister heeft op 24 januari 2012 gereageerd.

De commissies brengen hierbij verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier voor dit verslag,
Warmolt de Boer

¹ Samenstelling Volksgezondheid, Welzijn en Sport:

Holdijk (SGP), Dupuis (VVD), (*vice-voorzitter*), Linthorst (PvdA), Putters (PvdA), Slagter-Roukema (SP), (*voorzitter*), Thissen (GL), Nagel (50PLUS), Hermans (VVD), Koffeman (PvdD), Kuiper (CU), Meurs (PvdA), Quik-Schuijt (SP), Reuten (SP), De Vries-Leggedoor (CDA), Flierman (CDA), Martens (CDA), vac. (CDA), Scholten (D66), Backer (D66), Van Ganzevoort (GL), De Lange (OSF), Beuving (PvdA), Popken (PVV), Frijters-Klijnen (PVV), Van Dijk (PVV), De Grave (VVD), Bröcker (VVD) en Beckers (VVD).

² Samenstelling Economische Zaken, Landbouw en Innovatie:

Holdijk (SGP), Kneppers-Heynert (VVD), (*voorzitter*), Terpstra (CDA), Noten (PvdA), (*vice-voorzitter*), Sylvester (PvdA), Essers (CDA) Thissen (GL), Nagel (50PLUS), Elzinga (SP), Koffeman (PvdD), Reuten (SP), Schaap (VVD), Smaling (SP), Flierman (CDA), Hoekstra (CDA), Van Boxtel (D66), Backer (D66), Vos (GL), De Lange (OSF), Schrijver (PvdA), Postema (PvdA), Vlietstra (PvdA), Klever (PVV), Van Strien (PVV), Faber-van de Klashorst (PVV), Ester (CU), Van Rey (VVD), Bröcker (VVD) en Beckers (VVD).

BRIEF AAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Den Haag, 19 oktober 2011

De leden van de vaste commissies voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en voor Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) hebben kennisgenomen van uw brief van 22 september 2011, waarin u, mede namens de staatssecretaris van EL&I, reageert op een brief van de toenmalige vaste commissies voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport/Jeugd en Gezin en voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 31 mei 2011 (28 286, F).

De toenmalige commissies constateerden in hun brief van 31 mei 2011 tot hun teleurstelling dat de door de minister van VWS in haar brief van 23 mei 2011¹ geschetste aanpak niet strekt tot uitvoering van de essentie van de motie-Koffeman c.s.²

De toenmalige commissies spraken in deze brief nadrukkelijk van een regiefunctie voor de minister van VWS bij de aanpak – het herkennen, opsporen, voorkomen en bestrijden – van zoönosen. De commissies stellen wederom tot hun teleurstelling vast dat de minister hier in haar beantwoording geen uitsluitel over geeft.

In uw antwoord gaat u slechts in op een aantal – belangrijke – uitvoerende aspecten (zoals het *outbreak management team* en het Centrum Infectieziektebestrijding (Clb) van het RIVM). Dit is echter geheel iets anders dan de hierboven bedoelde centrale regierol voor de minister van VWS. Daarnaast gaat u in uw brieven van 23 mei en 22 september 2011 niet in op de uitspraken van de minister-president tijdens de Algemene beschouwingen in de Eerste Kamer op 7 december 2010. De minister-president gaf toen, naar aanleiding van bovengenoemde motie-Koffeman c.s., aan er geen voorstander van te zijn op voorhand het ministerie van VWS het voortouw te laten nemen bij de aanpak van zoönosen. In geval van een belangenconflict tussen ministeries kan volgens hem de knoop worden doorgehakt na overleg tussen de premier en de vice-premier.³

Bij voedingsmiddelen in het algemeen bieden de Gezondheidswet en de Warenwet onder primaatschap van VWS de geëigende wetgeving voor het herkennen, opsporen, bestrijden en voorkomen van oorzaken van besmetting van mensen door of via levensmiddelen, zowel plantaardige als producten van dierlijke oorsprong. Toch komen salmonellose en campylobacteriose bij de mens voor via kip en kipproducten. Daarnaast heeft de EHEC-besmetting via plantaardige producten aangetoond dat naast zoönosen ook deze route tot besmetting van de mens kan leiden.

Dat maakt duidelijk dat alertheid geboden is ten aanzien van zoönosen en zogenaamde «cross kingdom jumpers». De commissies vernemen graag uw reactie op dit punt. Het is voorts niet wenselijk dat economische belangen prevaleren boven volksgezondheidsbelangen aangezien dit een effectieve preventie van dergelijke ongewenste besmettingen in de weg kan staan. Toch draagt het ministerie dat primair verantwoordelijk is voor de volksgezondheid volgens uw brief van 22 september 2011 en volgens de minister-president in zijn uitspraken tijdens bovengenoemd debat niet de primaire verantwoordelijkheid bij dergelijke besmettingen. Wanneer echter een product onder de Warenwet valt, wordt bij contaminatie met pathogenen het product zo spoedig mogelijk uit de handel genomen door de nieuwe Voedsel en Warenautoriteit (nVWA) onder regie van het ministerie van VWS.

¹ Kamerstukken I 2010/2011, 28 286, E.

² Kamerstukken I 2010/11, 32 500, P. De motie is op 14 december 2010 met algemene stemmen aangenomen door de Eerste Kamer.

³ Handelingen I 2010/11, 7 december 2010, nr. 10, blz. 76.

In uw brief van 22 september 2011 geeft u aan dat de minister van VWS verantwoordelijk is voor de volksgezondheid en de staatssecretaris van EL&I voor de diergezondheid en dat bij de bestrijding van zoönosen genoemde verantwoordelijkheden samen komen. De overdracht van de nVWA, vroeger Keuringsdienst van Waren, van VWS naar LNV (nu EL&I) heeft onduidelijkheid bevorderd in de primaire bevoegdheden op dit gebied. Het is mede om die redenen dat de vraag gesteld moet worden of het juist is dat de betreffende EU- richtlijn op gebied van zoönosen in Nederland ondergebracht is bij het ministerie van EL&I. Kunt u aangeven wat in dat geval de overwegingen zijn om het primaat bij de bestrijding van zoönosen niet onder te brengen bij het ministerie van VWS?

Gelet op het bovenstaande zien de commissies zich genoodzaakt u nogmaals te verzoeken te expliciteren hoe u, als verantwoordelijk minister op het gebied van volksgezondheid, uw regierol bij de aanpak van voedselinfecties ziet en te verduidelijken hoe de taak- en bevoegdheidsverdeling tussen de minister van VWS en de staatssecretaris van EL&I geregeld is.

De commissies zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag binnen vier weken na dagtekening van deze brief.

Een afschrift van deze brief is verzonden aan de staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie¹.

De voorzitter van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
T. M. Slagter-Roukema

De voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie,
E. M. Kneppers-Heynert

¹ Ter inzage gelegd op de afdeling Inhoudelijke ondersteuning onder griffie nr. 147716.08u.

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 januari 2012

De leden van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de vaste commissie voor Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) hebben mij verzocht te expliciteren hoe ik, als verantwoordelijk minister voor de volksgezondheid, mijn regierol bij de aanpak van voedselinfecties zie en te verduidelijken hoe de taak- en bevoegdheidsverdeling tussen de minister van VWS en de staatssecretaris van EL&I is geregeld.

Allereerst ga ik in op de taak en bevoegdheidsverdeling tussen mij en de staatssecretaris van EL&I bij voedselveiligheid. Voedselveiligheid is in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de producenten. Zij moeten veilige voedingsmiddelen op de markt brengen. De overheid houdt daar, in het kader van de Warenwet en Europese hygiëneverordeningen, toezicht op. De Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA) voert dat toezicht in mijn opdracht uit. Alle wettelijke hygiënemaatregelen vallen onder mijn verantwoordelijkheid, met uitzondering van de normen voor de vleeskeuring en het toezicht daarop. Dat valt onder de verantwoordelijkheid van de minister van EL&I (Kamerstukken II, 2004–2005, 26 991, nr. 119).

Bij voedselveiligheidsuitbraken of -dreigingen (zoals EHEC) kan de NVWA producenten of leveranciers tot acties dwingen als zij zelf onvoldoende doen. Ook dat gebeurt onder mijn verantwoordelijkheid. Gezien de relatie met de producenten en aanwezige expertise op het terrein van de voedselketen is er bij de aanpak een nauwe samenwerking met het ministerie van EL&I.

Ik betreur het dat voor de commissies mijn eerdere antwoord over de aanpak van zoönosen onvoldoende duidelijk was. Ik licht graag toe, mede namens de staatssecretaris van EL&I, hoe ik de aanpak van zoönosen in Nederland heb georganiseerd en de verantwoordelijkheden heb belegd.

Het kabinet besluit op basis van collegiaal bestuur. Dat betekent dat we met elkaar werken om beleid te realiseren. Op elk beleidsterrein wordt het belang van de volksgezondheid zwaar gewogen. Ook bij het beleid rond de veehouderij, voedsel, infrastructuur en milieu. Indien nodig wijs ik mijn collega's op het volksgezondheidsbelang. Bij collegiaal bestuur past het niet dat de ene bewindspersoon zich boven de andere stelt. Mocht ik met mijn collega bewindspersonen niet tot overeenstemming komen dan bespreken wij dat binnen het kabinet en zal daar een knoop worden doorgehakt, conform de toezegging die de minister-president heeft gedaan tijdens de algemene beschouwingen in uw Kamer op 7 december 2010.

In de brief van de commissies wordt gesteld dat geen uitsluitel wordt gegeven over de regiefunctie van de minister van VWS. Ik heb in mijn brief van 22 september jl. aangegeven dat in de ingestelde risicoanalysestructuur voor de aanpak van zoönosen mijn ministerie de regie voert. Ik deel de opvatting van de commissies niet dat dit «iets geheel anders» is dan de «centrale regierol» bij zoönosekwesities. Deze risicoanalysestructuur (zie Kamerstukken I, 2010–2011, 28 286, E) is de wijze waarop wij in Nederland zoönotische signalen opvangen, beoordelen en managen. Ook over de uitvoering van de bestrijding van zoönosen zijn na de Q-koortsuitbraak nieuwe afspraken gemaakt tussen betrokken partijen

zoals de NVWA en de GGD'en. Ik heb daarbij aangegeven dat het belang van volksgezondheid altijd het zwaarst weegt bij besluiten over de aanpak van zoönosen.

De commissies vragen mij een reactie op de stelling dat alertheid is geboden ten aanzien van zoönosen en zogenaamde «cross kingdom jumpers». De ingestelde risicoanalysestructuur voor zoönosen is er op gericht om de alertheid te vergroten op de risico's van opkomende zoönosen en fenomenen als «cross kingdom jumpers», ongeacht de transmissieroute. De staatssecretaris van EL&I heeft uw Kamer onlangs geïnformeerd over de relatieve risico's van «cross kingdom jumpers» (Kamerstukken I, 2011–2012, 31 389, T).

Tot slot vragen de commissies zich af waarom de betreffende richtlijn op het gebied van zoönosen niet is ondergebracht bij het ministerie van VWS. De Europese regelgeving op het gebied van zoönosen betreft enerzijds de bewaking en de uitvoering van epidemiologisch onderzoek ten behoeve van het vergaren van informatie in de EU en anderzijds het nemen van maatregelen voor opsporing en bestrijding van salmonella en andere zoönoseverwekkers bij de primaire productie. In Nederland gaat het ministerie van EL&I over de primaire productie, met andere woorden de veehouderij. Het ministerie van EL&I heeft het juridische instrumentarium hiervoor, de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (Gwwd). In deze wet is geregeld dat, als volksgezondheidsaspecten in het geding zijn, regels en maatregelen op grond van de Gwwd moeten worden genomen door de minister van EL&I in overeenstemming met de minister van VWS. De verantwoordelijkheid en bevoegdheid van beide ministeries is hiermee helder belegd. Het is daarom ook logisch dat de Europese regelgeving in deze wet is geïmplementeerd.

Ik hoop dat ik met deze aanvulling op mijn vorige brieven voldoende duidelijk heb gemaakt hoe de verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn verdeeld en waar de verantwoordelijkheden samenkomen. Voor het kabinet staat bij de aanpak van zoönosen het belang van de volksgezondheid voorop.

De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
E. I. Schippers